

Δράση: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας
Υποδράση: Ενδοσχολική Επιμόρφωση, Επιστ.υπεύθυνη: Μαρία Λιακοπούλου

Προβλήματα συμπεριφοράς και διαπροσωπικές σχέσεις στο πολυπολιτισμικό σχολείο

Περιλήψεις

11, 12 & 14 Απριλίου 2011
2^ο ΕΠΑΛ Δράμας

Αναπτύσσοντας διαπολιτισμικές δεξιότητες επικοινωνίας: Βιωματική προσέγγιση

Κυριακή Λιανού, Συμβουλευτική & εκπαιδευτική ψυχολόγος MSc,
Εκπαιδεύτρια Ενηλίκων ΙΔΕΚΕ
kitty071@gmail.com

1. Γνωριμία ομάδας – Μαθησιακό συμβόλαιο

Βασικοί στόχοι της πρώτης ενότητας σύμφωνα με τις αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι:

- η γνωριμία με τα μέλη της ομάδας
- η βιωματική προσέγγιση στην επικοινωνία
- ο καθορισμός του μαθησιακού συμβολαίου και των στόχων της ομαδικής εκπαίδευσης.

2. Δεξιότητες επικοινωνίας στις διαπροσωπικές-διαπολιτισμικές σχέσεις

Η δεύτερη ενότητα εστιάζει στην εξέταση και σύζευξη των δεξιοτήτων επικοινωνίας (ενεργητική ακρόαση, αντανάκλαση συναισθήματος/ περιεχομένου, διευκρίνιση, οριοθέτηση, διαπραγμάτευση) και των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων (πολιτισμική ενημερότητα, διαπολιτισμική ευαισθησία, διαπολιτισμική ετοιμότητα) σε πολυπολιτισμικό πλαίσιο.

3. Ετερότητα και σχολικό περιβάλλον

Η τρίτη ενότητα επικεντρώνεται στη μελέτη περιπτώσεων διαπολιτισμικών σχέσεων στο σχολικό περιβάλλον. Στόχος είναι η χρησιμοποίηση και ανάδειξη των δεξιοτήτων που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα μέσα από βιωματικά σενάρια.

Ολοκλήρωση θεματικής.

Μεθοδολογικά η θεματική αναπτύσσεται με έμφαση κυρίως στη χρήση βιωματικών τεχνικών (ασκήσεις σε ζευγάρια, ομάδες και κύκλο, μελέτη περίπτωσης, παίξιμο ρόλων, συζήτηση στην ολομέλεια, ερμηνεία, γενίκευση/εστίαση).

Βιβλιογραφία

Cope & Mary Kalantzis (2000) (Eds). *Multiliteracies: Literacy learning and the Design of social futures*. London: Routledge.

Mezirow, J. (2007). *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Rogers, A. (2002). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Rogers, C. (2006). *Το γίνεσθαι του προσώπου*. Αθήνα: Ερευνητές.

- Βεργίδης, Δ. (1995). Υποεκπαίδευση: Κοινωνικές, Πολιτικές και Πολιτισμικές Διαστάσεις. Αθήνα: Ύψιλον/Βιβλία.
- Γκέσογλου, Ε., κ.ά., Μουρελή, Ε., Μπίμπου-Νάκου, Ι. (2010). Αναστοχαστική πράξη: Ο αποκλεισμός στο σχολείο. Αθήνα: Νήσος.
- Κλεφτάρας, Γ. (2010). Πολιτισμική και πολυπολιτισμική συμβουλευτική. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κόκκος, Α. (2005). Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το Πεδίο. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Λιακοπούλου, Μ. (2006). Η διαπολιτισμική διάσταση στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: Θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Μπρούζος, Α. (2009). Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός συμβουλευτικής: Μια ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης. Αθήνα: Gutenberg.
- Φρέιρε, Π. (1972). Η Αγωγή του Καταπιεζόμενου. Αθήνα: Ράππα.

Επιθετικότητα στο σχολείο: τα αίτια, οι μορφές και η διαχείρισή της

Λαμπρινή-Λίνα Φρόση, Εκπαιδευτικός-Ψυχολόγος, Διδάκτωρ Ψυχολογίας Α.Π.Θ.
lfrosi@psy.auth.gr

Η επιθετικότητα και η βία αποτελούν κομμάτι των εμπειριών του σχολείου, που παρεμποδίζει την απρόσκοπτη λειτουργία του, ενώ δημιουργεί προβλήματα στις σχέσεις μεταξύ των μαθητών, αλλά και στις σχέσεις των μαθητών/τριών με τους καθηγητές/τριές τους. Λίγοι είναι αυτοί που εκδηλώνουν την επιθετικότητά τους, αλλά πολύ περισσότεροι αυτοί που την υφίστανται ή είναι μάρτυρές της. Η επιθετική-βίαιη συμπεριφορά μπορεί να πάρει πολλές μορφές. Τέτοιες είναι η σωματική, η σεξουαλική, η λεκτική και η ψυχολογική βία, ο βανδαλισμός, αλλά και ο εκφοβισμός-θυματοποίηση κάποιων παιδιών (Olweus, 1993; Rigby, 1996). Όποια κι αν είναι η μορφή της βίας που ασκεί ο θύτης προς το θύμα, δεν παύει να αποτελεί κατάφωρη παραβίαση του δικαιώματος όλων των παιδιών να πηγαίνουν στο σχολείο χωρίς να φοβούνται ότι κάποιος συμμαθητής τους θα προσπαθήσει να τους εξευτελίσει, να τους επιβληθεί με τη βία ή να τους ταπεινώσει (Μόττη-Στεφανίδη & Τσέργας, 2000).

Η εισήγηση θα εστιάσει στα αίτια και τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις της επιθετικότητας, τις μορφές που αυτή παίρνει στο σχολικό πλαίσιο και στους τρόπους με τους οποίους μπορούν οι εκπαιδευτικοί να τη διαχειριστούν, τόσο σε επίπεδο πρόληψης, όσο και σε επίπεδο αντιμετώπισής της, εφόσον εκδηλωθεί.

Βιβλιογραφία

- Olweus, D. (1993). *Bullying at School-What we Know and What we Can Do*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Parke, R.B., & Slaby, R.G. (1983). The development of aggression. In E.M. Hetherington (ed.), *Handbook of Child Psychology* (Vol. 4). New York: Wiley.
- Rigby, K. (1996). *Bullying in schools and what to do about it*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Smith, P., Nika, V., & Papasideri, M. (2004). Bullying and violence in schools: An international perspective and findings in Greece. *Ψυχολογία*, 11(2), 184-203.
- Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, Α. (επιμ.) (συλλογικό έργο) (2010). *Ομαδική βία και επιθετικότητα στα σχολεία*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Ζάχαρης, Δ. Γ. (2003). *Επιθετικότητα και αγωγή*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Καλογρίδη, Σ. (1995). Σχολική αποτυχία - χαμηλή αυτοεκτίμηση- νεανική παραβατικότητα. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 157-161.
- Κρητικός Ε.(2007). Παιδική και εφηβική επιθετικότητα - βία. *Αγωγή στο εκπαιδευτικό περιβάλλον*. Παιδαγωγικό Βήμα Αιγαίου, 63, 84- 113.

- Μακρή-Μπότσαρη, Ε. (2010). Θυμός, επιθετικότητα, εκφοβισμός: Θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές διαχείρισης. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μόττη-Στεφανίδη, Φ. & Τσέργας, Ν. (2000). Όταν τα πράγματα στο σχολείο αγριεύουν. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ & Π.Ι.
- Νέστορος, Ν.Ι. (1997). Η επιθετικότητα στην οικογένεια, στο σχολείο και στην κοινωνία. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χαντζή, Χ., Χουντουμάδη, Α., & Πατεράκη, Λ. (2000). Άσκηση βίας από τους μαθητές στο χώρο του δημοτικού σχολείου. Παιδί και Έφηβος: Ψυχική Υγεία και Ψυχοπαθολογία, 2(1), 97-111.

Εκπαίδευση σε δεξιότητες επικοινωνίας

Μαρία Παπαθανασίου, Διδάκτωρ, Ψυχολόγος – Ψυχοθεραπεύτρια
mika@psy.auth.gr

Το σεμινάριο στοχεύει στην εξοικείωση των συμμετεχόντων/ουσών σε δεξιότητες επικοινωνίας. Θα συμπεριλαμβάνει παρουσίαση και εξάσκηση των συμμετεχόντων/ουσών σε τεχνικές της επικοινωνίας, όπως ενεργητική ακρόαση, αναγνώριση συναισθήματος, αντανάκλαση, προσωπικής έκφρασης, τεχνικές διαχείρισης θυμού, και επίδοσης κριτικής. Το μάθημα έχει εργαστηριακό χαρακτήρα στο οποίο οι συμμετέχοντες/ουσες καλούνται να πάρουν μέρος σε συζητήσεις ολομέλειας και σε δραστηριότητες βιωματικές (π.χ. παίξιμο ρόλων).

Βιβλιογραφία

- Αλμπέρτι, Ρ. Ε., & Έμμονς, Μ. Α. (2002). *Δικαίωμά σας: Ένας οδηγός για περισσότερο ισότιμες σχέσεις* (Μτφρ.: Ν. Νικολαΐδης). Αθήνα: Πατάκης (Έτος πρωτότυπης έκδοσης: 1970).
- Ivey, Α. Ε., Gluckstern, Ν.Β., & Ivey Bradford, Μ. (1996). *Συμβουλευτική μέθοδος πρακτικής προσέγγισης* (Γ' Εκδ). (Μτφρ.-Επιμ.: Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ivey, Α. Ε., & Gluckstern, Ν. Β. (1995). *Συμβουλευτική: Βασικές δεξιότητες επιρροής* (Μτφρ.-Επιμ.: Μ. Μαλικιώση-Λοΐζου Trans.). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μαλικιώση-Λοΐζου, Μ. (2008). *Η Συμβουλευτική ψυχολογία στην εκπαίδευση: Από τη Θεωρία στην Πράξη* (12^η εκδ). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μπρούζος, Α. (2009). *Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός συμβουλευτικής: Μια ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Gutenberg